

Verschenen in: *Kerk en Theologie* 66, 1 (2015), 99

Jan Dirk Wassenaar, *Het Fries Godgeleerd Gezelschap 1838-2013. 'Zooal geen unicum, toch een zeldzaam instituut'*, Fryske Akademy, Ljouwert 2014, 281 pp., € 27,50, ISBN 978 90 6273 9721.

Ter gelegenheid van het 175-jarig jubileum van het Fries Godgeleerd Gezelschap verscheen dit boek over zijn geschiedenis en ontwikkeling. Voor de periode tot 1988 baseert zijn oud-secretaris W. zich vooral op eerdere terugblikken, waaruit hij ruimhartig citeert. Het FGG is opgericht door hervormde predikanten van de Groninger richting die in Friesland woonden. Na enige tijd werden ook leden van andere kerkgenootschappen toegelaten. Zo heeft het gezelschap zich ontwikkeld tot een maandelijks platform waarop 'Groningers' en moderneren, orthodoxen en vrijzinnigen, protestanten en katholieken naar aanleiding van elkaars lezingen, preekschetsen en stellingen in gesprek raakten over de meest uiteenlopende theologische en aanverwante thema's. Het ledental was en is beperkt tot 25. Het gezelschap had aanvankelijk geen specifiek Fries karakter, in die zin dat het 'Fries' in zijn naam 'een zuiver geografische aanduiding' was, maar de laatste decennia is het gebruik van de Friese taal wel toegenomen, ook in de notulen. Het boek bevat derhalve een flink aantal citaten in deze taal. W. geeft in het eerste deel een overzicht van de oprichting, het karakter, de leden en de gang van zaken van het gezelschap. Daarin komt onder meer aan de orde dat er regelmatig klachten werden geuit over het niveau van de bijdragen en besprekingen en over de betrokkenheid van de leden. Het tweede deel van het boek bevat, in zeven perioden verdeeld, een overzicht en karakterisering van de onderwerpen die zijn besproken. Steeds weet W. daarmee een boeiend tijdsbeeld te schetsen. Niet alle vakken van de theologie kwamen steeds in gelijke mate aan de orde, maar toch geeft dit deel *en passant* een mooi zicht op de theologiegeschiedenis en de verschuivingen in de belangstelling voor de verschillende theologische vakken. In een excursus wordt beschreven dat S.K. van Velzen Tholen, de 'Groninger' predikant van Jorwerd en van 1848 tot 1884 voorzitter van het FGG, tevens spiritist was en het spiritisme in verband bracht met de opstanding van Christus. Later was C. Hille Ris Lambers predikant in dit dorp, en eveneens voorzitter van het FGG en spiritist. In zijn kerk hield hij spiritistische seances. – Allerlei namen van theologen die in Friesland predikant zijn geweest en later aan een universiteit hebben gedoceerd, komen voorbij. De ondertitel is een citaat van Oepke Noordmans, die negen jaar lid van het gezelschap was. Dit fraaie boek wordt afgesloten met een terugblik en verscheidene bijlagen, waaronder een naamlijst en een register van alle leden.

Riemer Roukema